

Poradnictwo zawodowe w nowej odsłonie – konferencja w formule Open Space Technology (Technologia Otwartej Przestrzeni)

Metoda została opracowana przez Harrisona Owena i opisana w książce „Open Space Technology”. Jej wzrastająca popularność wywodzi się z prostoty podejmowanych działań i efektywności w rozwiązywaniu problemów, ale przede wszystkim związana jest z poziomem zaangażowania uczestników. Znajduje tu odzwierciedlenie coraz wyraźniejszy nurt w pracy z beneficjentami odwołujący się do przekazania kontroli nad procesem osobie poddawanej oddziaływaniom.

Metoda Open Space, z założenia przeznaczona jako formuła aktywności podczas konferencji, seminariów, spotkań, okazała się zaskakująco skuteczna także podczas innych form pracy z dużymi grupami.

Przewidziany czas trwania OST to od 6 godzin do dwóch/trzech dni, liczba uczestników od kilkunastu do kilkuset.

„Jak zrobić karierę w XXI wieku” – konferencja w formule Open Space Technology (OST) – opis działania Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach

Konferencja w formule Open Space Technology, czasami bywa określana antykonferencją, ponieważ nie ma z góry przygotowanego programu, nie zostają przewidziane żadne wystąpienia ani referaty stanowiące podstawę tego rodzaju spotkania. Określony zostaje tylko, przygotowany wcześniej, główny temat (cel) spotkania. Niezwykle istotne jest, aby był on ważny dla wszystkich uczestników grupy. Musi mieć także charakter kompleksowy – jest wiele różnych opinii i możliwości podejścia do tematu oraz nie wypracowano wcześniej żadnych, akceptowalnych sposobów rozwiązania. Z tego też powodu najlepiej, aby w Open Space brały udział osoby reprezentujące różne poglądy na dany temat, przedstawiające różne grupy interesów, jednakże w istotny sposób zainteresowane znalezieniem wspólnego rozwiązania. W naszym przypadku jako temat wiodący wybraliśmy: **„Jak zrobić karierę w XXI wieku”**, uczestnikami byli studenci i nauczyciele akademicki kierunku „Doradztwo zawodowe i personalne” na Wydziale Pedagogiki Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, a prowadzącymi doradcy zawodowi Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Kielcach.

Metodę Open Space warto stosować:

- jeśli problem jest skomplikowany, wywołuje emocje, a nawet potencjalnie rodzi możliwość wystąpienia konfliktu, zaś wypracowane dotąd rozwiązania (propozycje, punkty widzenia) nie zadawalają żadnej ze stron,
- kiedy pracujemy z dużą grupą, składającą się z osób reprezentujących różne punkty widzenia - jeśli nie mamy takiej grupy, należy ją stworzyć poprzez

zaproszenie reprezentantów różnych interesów (w naszym przypadku: studenci, nauczyciele akademicy, pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Pracy)

- istnieje wiele możliwych rozwiązań problemu - a niektóre z nich, być może uda nam się zidentyfikować podczas spotkania (*np. co oznacza kariera czy plusy i minusy robienia kariery*). Ważne, aby wszyscy byli otwarci na pojawiające się pomysły i nikt nie był zainteresowany promowaniem własnego punktu widzenia.

Konieczne warunki do zaistnienia dyskusji w formule Open Space:

- praca na konkretnym, ważnym problemie,
- złożoność, która gwarantuje, że efekty dyskusji będą lepsze od samodzielnej pracy poszczególnych osób lub przedstawicieli tylko jednej strony/opcji itd.
- szeroka wiedza dostępna dzięki różnorodności grupy - rozwiązanie może być bardziej prawdopodobne i nieoczekiwane,
- osobiste zaangażowanie wynikające z zainteresowania uczestników tematem.

Przed konferencją prowadzący formułują główny temat spotkania, profil uczestników, treść zaproszenia/plakatu informacyjnego, ramowy program spotkania itp. Wybierają i przygotowują przestrzeń - optymalnie powinna to być sala, gdzie uczestnicy mogą usiąść w okręgu lub kilku okręgach koncentrycznych (w naszym przypadku był to hol na Wydziale Pedagogiki). Miejsce powinno zostać oznakowane, aby uczestnicy dobrze widzieli, gdzie mają się kierować.

Konferencja

Zaczynamy od **napomnienia** wiszącego nad wejściem: **Bądź gotowy na zaskoczenie!**, ponieważ konferencja zaczyna się od przerwy na kawę.

Osoby przybywające zajmują miejsca. Ważne, aby wszyscy widzieli się wzajemnie. Obowiązuje zasada: „**Każdy kto przyjdzie, jest właściwą osobą**” (oprócz zaproszonych studentów udział w spotkaniu mogła wziąć każda, przechodząca osoba zainteresowana tematem – i tak się działo. W czasie przerw między wykładami studenci dołączali do dyskutujących grup, a potem wracali do swoich zajęć).

Osoba prowadząca/organizator przedstawia metodę i zaprasza uczestników do zgłaszania kwestii do dyskusji (powiązanych z tematem i jego rozwiązaniem), które następnie będą omawiane w różnych grupach. Każda osoba zgłaszająca bierze odpowiedzialność za dany aspekt i staje się prowadzącym w swojej grupie (laikiem lub ekspertem). Chętni do prowadzenia wychodzą na środek, przedstawiają siebie i temat zgłaszany do dyskusji, a następnie na „tablicy ogłoszeniowej” – jednej ze ścian pomieszczenia – przyklejają kartkę z swoim tematem pod symbolicznym oznaczeniem miejsca spotkania. Pozostali uczestnicy po zapoznaniu się ze wszystkimi tematami dołączają do danej grupy dyskusyjnej.

Dyskusje trwają od 50 do 90 min. Liczba równocześnie toczących się dyskusji wynika z liczby uczestników spotkania, zgłoszonych kwestii i uwarunkowań organizacyjnych. Przykładowe, zgłoszone wątki dyskusyjne:

- Co wpływa na odniesienie sukcesu?
- Kariera a rodzina
- Czy warto zakładać własną działalność gospodarczą?
- Czy wyższe wykształcenie pomaga w zrobieniu kariery?
- Plusy i minusy robienia kariery.
- Czy tatuaż w widocznym miejscu uniemożliwia zrobienie kariery?

Istota Open Space **Prawo Dwóch Stóp** - prawo odpowiedzialności i mobilności

Reguła ta jest esencją całej formuły. Symbolicznie można przyjąć, iż jedna stopa jest stopą mobilności, druga odpowiedzialności. Każdy z członków grupy, jeśli w trakcie dyskusji zauważy, że niczego nowego się nie uczy lub nie uczestniczy w dyskusji, powinien opuścić tę grupę i ruszyć dalej, szukając nowych inspiracji w innych równoległych dyskusjach. Dzięki temu dyskusje są żywe i stale pojawiają się nowe inspiracje. Jałowe pozostawanie w miejscu jest w sprzeczności z duchem tej formuły prowadzenia dyskusji. Każdy udaje się tam, gdzie albo czegoś się uczy, albo coś twórczego wnosi. Pozostanie w grupie, w której się nudzi, prowadzi do obniżenia poziomu jej energii.

Trzmiel i motyl to dwa sposoby realizacji prawa dwóch stóp. **Trzmiel** to ci, którzy przechodzą z grupy do grupy, przenosząc ze sobą ciekawe pomysły jak cenny pyłek kwiatowy. **Motylami** natomiast są ci, którzy w danym momencie nie pełnią żadnej konkretnej roli. Piją sobie kawę, siedzą w spokoju... I właśnie dlatego, że nie mają żadnych szczególnych zamiarów, otwierają przestrzeń dla nowych pomysłów. Często właśnie w ten sposób powstałe pomysły są bardzo ważne dla procesów zachodzących w całej grupie.

Ważnym zadaniem organizatorów jest **przygotowanie miejsc z kawą/herbatą** oraz przekąskami, gdzie w jeszcze mniej formalnej atmosferze mogą toczyć się rozmowy dotyczące omawianego tematu lub jeszcze lepiej - tematów obocznych. Pojawia się wtedy bowiem zjawisko wglądu - związanej z przerwą, nagłej, nieoczekiwanej zmiany percepcji problemu, prowadzącej do nowego rozumienia problemu i w konsekwencji często jego rozwiązania.

Każda z grup przygotowuje raport z wypracowanych w dyskusji rozwiązań. Raport służy także osobom przyłączającym się do grupy w identyfikowaniu omawianych w danym zespole kwestii.

Ponieważ dyskusje są niemoderowane - to uczestnicy tworzą i zgłaszają poszczególne tematy oraz są za nie odpowiedzialni - efekty pracy mogą być przeróżne, od bardzo prostych pomysłów do przełomowych inspiracji.

Podczas spotkania obowiązują **cztery zasady**:

Zasada 1. Obecni tu, to właściwi ludzie na właściwym miejscu. W dyskusji wszyscy są równi i każdy jest tak samo ważnym i istotnym uczestnikiem spotkania.

Zasada 2. Cokolwiek się stanie, jest tym, co miało się stać.

Odkrywamy możliwości, które się w tym momencie otwierają i wykorzystujemy je.

Zasada 3. Zaczyna się wtedy, gdy czas dojrzeje. Ciekawe pomysły czy przełomowe idee są wynikiem pracy grupy i pojawiają się, kiedy dojrzeją.

Zasada 4. Koniec znaczy koniec. Co się nie skończyło, trwa nadal. Jeżeli jakaś sprawa jest załatwiona, przechodzimy do następnej, grupa nie trwa tylko dlatego, że ma jeszcze czas. Jeżeli zaplanowany czas się kończy, a właśnie zaczyna się ciekawa dyskusja, umawiamy się na kontynuację tematu w innym miejscu lub w innym czasie.

Na zakończenie osoba otwierająca spotkanie powinna przekazać innym wyniki pracy grup. Każdy uczestnik może podzielić się swoimi wrażeniami. Jest to czas na inkubację pomysłów, planowanie działań na przyszłość lub umówienie się na inne spotkanie, jeśli temat nie został wyczerpany lub pojawiły się nowe, ważne wątki.

Polecamy skorzystanie ze strony internetowej: www.openspace.pl oraz filmów na stronie serwisu internetowego YouTube.